15. Jaar, No. 14. — 's HERTOGENBOSCH. — Donderdag 2 Februarij 1843

DE NOORD-BRABANDER,

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad.. f 12.
Franco per post. » 14.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ADVERTENTIEN
15 *cents de regel*
behalve 35 *cents zegel.*

(*Verschijnende driemalen ter week:* Dingsdag, Donderdag *en* Zaturdag.)

DE DRUKPERS.

De drukpers is vrij. Ingevolge de grondwet behoort zij vrij te zijn. Er is geen beginsel, dat in de grondwet duidelijker ligt uitgedrukt, dan dat het een ieder vrij staat, zijne opiniën bij middel der pers te openbaren.

Nooit ook gedurende de vijfentwintig jarige regering van Z. M. Willem I. is het beginsel ontkend; hoezeer evenwel hetzelve bij Koninklijke besluiten zoo zeer was ingekrompen, dat afhankelijke regters hen, die, van het grondwettig regt tegen het bestuur gebruik maakten, nu en dan, achter het slot des kerkers deden boeten, dat zij op de hoogste wet van den staat betrouwende, de vrijheid genomen hadden, van ministeriëele aanschrijvingen, en onwettige besluiten geene notitie te nemen.

Het was één dier ongelukkige processen, welke tegen de vrijheid der drukpers gerigt waren, die sommige oppositie schrijvers destijds eene beruchtheid deed erlangen, welke het bestuur ten nadeele was, en de spanning bij het publiek tot op eene hoogte bragt, welke het dreigend orkaan misschien spoediger heeft doen uitbarsten.

Het verdient opmerking, dat de hinderpalen, welke toenmaals der vrije pers werden in den weg gelegd, voornamelijk ten doel hadden, de Katholijke opiniën te smoren. Men had het daarin vooral tegen de Katholijken gemunt, wier instellingen en begrippen zelfs, zoo als later gebleken is, volgens een vast beraamd plan, bedreigd werden hervormd te worden, tot eene zekere nationale kerk, waarvan nog heden sommige protestanten het onverstand hebben te droomen!

Terwijl de protestantsche pers, of laten wij liever zeggen de pers der dominocratie, welke de overheerschende oligarchie ten dienste staat, toen, gelijk nu nog, al de bitterheid van den secten-geest tegen de Katholijken, en hunne heilige Godsdienst ongestoord uitbraakte, werd het den Katholijken niet zelden moeijelijk, soms zelfs onmogelijk gemaakt, hunne godsdienstige en politische belangen zoo te verdedigen, als de drang der omstandigheden zulks noodzakelijk maakte.

De vrijheid der pers was geheel en al onbelemmerd voor onze zoowel godsdienstige als politische bestrijders; maar voor ons Katholijken was [illegible] de zoo ruim in de grondwet uitgedrukte vrijheid, slechts eene doode letter, welke de willekeur, anders kunnen wij het niet noemen, veranderd had in zwaar drukkende belemmeringen.

De pers was voor ons in die, Goddank, wij hopen voor altijd vervlogene, en nu van ieder gelaakte tijden, een juk, dat dubbel zwaar drukte. Vrij zijnde voor onze vijanden; was zij verdrukt voor ons. De vrijheid leende wapenen tegen ons; maar verbood ons die afteweeren.

Geen wonder dan ook, dat toen later het zoogenaamd Belgisch liberalismus gebreideld werd, omdat het zich bij de Katholijken aansloot, dergelijke stand van zaken, verbittering, spanning, opstand en eindelijk eene scheuring te weeg bragt, welker gevolgen de halve getrouwe natie betreurt, en nog lang betreuren zal; want zij heeft dezelve, de nadeelen der particulieren niet mede gerekend, met 400 millioen Nederlandsche guldens betaald, welke in het schuldboek des lands staan aangeteekend.

Wij herinneren het verleden niet, om het gebeurde te doen strekken tot verbittering der thans nog, maar nu van weerszijde gelijkelijk vrij kampende partijen. Het is alléén om op te merken, dat het bestuur dien noodlottigen weg verlaten heeft, en eindelijk in dit punt de grondwet wezenlijk eene waarheid heeft doen worden. Overigens kan het niet dan goed doen, het verledene te herinneren. Het strekt het bestuur ten goede, dat eenen tegenovergestelden, beteren, den regten weg involgt; en blijft voor ons en alle weldenkenden van het vaderland eene waarschuwing tegen overheersching-zucht van die partij, welke toen alles doordreef, en nu nog, op den dag van heden, schoon aanmerkelijk vervallen, al hare pogingen inspant, om hare heerschappij te herwinnen.

Met den Belgischen opstand bield de willekeur op. De pers werd wezenlijk vrij (*) En de regering nu door de ondervinding geleerd, plaatste zich op het standpunt, waarvan zij nooit had moeten afwijken. Zij had tot dusverre in den strijd der partijen [illegible] de eene beschermende, bemoedigende; de andere onderdrukkende en soms zelfs tot een pijnlijk zwijgen doemende, hetgeen des te gevaarlijker was, daar in dien strijd, voornamelijk door het toedoen van de regering, de Godsdienst beginselen op den voorgrond stonden.

Ongelukkiger standpunt kon de regering nooit kiezen. De latere handelwijze van het bestuur heeft getoond, dat hetzelve het gevaarlijke eener diergelijke positie heeft ingezien. Het heeft niet meer openlijk, althans partijen, hetzij godsdienstige of politische, ten dienste gestaan; en in alle geval de pers tot veropenbaring en verdediging van alle opiniën, volgens de bestaande wetten, voor allen gelijkelijk vrij gelaten.

(*) *De Noord-Brabander* werd, wel is waar, onder censuur geplaatst. Maar die maatregel was het gevolg der militaire oppermagt, welke het in staat van beleg verklaren van 's Hertogenbosch ontstaan deed.

SPANJE.

Een bijvoegsel van de *Eco* van den 21 deelt ons het programma van de verkiezings commissie der progressistische partij mede.

Dit manifest luidt in het kort aldus:

» Kiezers! nadert de bus, verkiest mannen, die noch ambten, noch eer, noch gunsten verlangen; want men offert al te dikwijls het belang van het volk aan zijne persoonlijke ijdelheid op: mannen, die bij de discussiën alleen het land en nooit hun zelven zien, kortom mannen, die de beginselen van den waren voortgang belijden, beginselen die zich bepalen met de constitutie in hare geheele zuiverheid en in de naauwkeurigste en godsdienstigste nakoming te handhaven; om den troon van Isabella voor wie de borsten van alle brave burgers tot schild moeten dienen, en het regentschap van den Hertog der Overwinning te ondersteunen, tot den oogenblik waarin de minderjarigheid een einde zal nemen. Ziedaar het eenige middel, om den slag afteweren, die ons van zoo nabij bedreigt, om een echt nationaal gouvernement daar te stellen; om aan de beginselen den eerbied te verzekeren, die men thans miskent, opdat onze groote natie, weder tot den rang verheven waarin zij behoort, niet meer het erfgoed van eenigen zij, maar aan allen toebehoore, en vrijheid, onafhankelijkheid en geluk geniete. » Madrid 20 Januarij. Hebben geteekend de Heeren Joaquin Maria Lopez, Joaquin Francisco Campuzano, Antonio Guittierrez, Solano, Pio [illegible] Pizarro, Juan Bautista Alonso, Vicente Cervantes Pedro Mata.

— CATALONIE. Een fiscal der militaire commissie belast met het afnemen van de getuigenis der laatst plaats gehad hebbende gebeurtenissen, stelt tegen de getuigen alle soorten van listen in het werk, om hen bevreesd te maken. Hij beleedigt hen voor zijn vermaak, bedreigt hen daar na op eene verregaande wijze, en noodzaakt hen eindelijk geheel ontsteld om hunne verklaringen te teekenen.

Men zegt zelfs dat verscheidene getuigen met den degen genoodzaakt worden om te teekenen.

-- Men schrijft uit Girone, den 20 Januarij: De zaken blijven hier steeds in denzelfden toestand, eene menigte liberalen zuchten in de gevangenis, omdat het aan twee trouwelooze spionnen behaagd heeft hen te noemen. De wetten worden met den voet getreden. De willekeur is aan de orde van den dag. Men leest met gretigheid de artikelen welke de *Constitucional* van Barcelona, in weerwil van de gestrengheden van den staat van beleg, over deze toestand bekend maakt. Alles wordt georganiseerd om in de verkiezingen de kuiperij der *Ayacuchos* te weeren, die op eene zoo vreemde wijze misbruik maken van hunne magt.

El Constitucional.

-- Men schrijft uit Barcelona den 14 Januarij: Sterke detachementen houden steeds de wacht op het plein van San-Jaime. De troepen zijn in de de hoofdwachten der militie geconsigneerd, en de citadel benevens de forten Atarazanas, en Montjuich worden van eene groote voorraad levensmiddelen voorzien. Het schijnt dat de staat van beleg niet voor de voltooijing van het kasteel zal opgeheven worden.

-- De generaal Seoane is den 16 Januarij de bewoners van Barcelona, door inlegering van krijgslieden, die hooge daggelden kunnen vorderen, tot het opbrengen der oorlogsschatting begonnen te dwingen.

FRANKRIJK

-- PARIJS 29 Januarij. De raad der ministers is gedurende bijna acht dagen niet op de Tuilerien vergaderd geweest.

-- Na de redevoering van den heer de Carné, is de orde der inschrijvingen afgebroken geworden, en, in plaats van den heer de Tocqueville heeft de heer de Lamartine het woord gevoerd. Men is niet lang in twijfel geweest omtrent de bedoelingen van den redenaar.

De heer de Lamartine heeft niet alleen den oorlog verklaard aan de ministers van den 29 October, maar aan alle voorafgegane, tegenwoordige en toekomende ministers; aldus zijn zijne eigene uitdrukkingen en wij hebben het regt niet dezelve te veranderen. Hij heeft iets sterkers aangevallen dan een ministerie, en wel een stelsel, het stelsel dat sedert de Julij omwenteling Frankrijk regeert. Hij heeft de behoudende partij vaarwel gezegd; en met eene buitengewone nederigheid, met eene spotachtige zedigheid, heeft hij verklaard, dat hij voor altijd zijne plaats op de banken der oppositie zou nemen! Hij heeft de partij welke hij aanhangt de levendigste loftuigingen toegezwaaid, en de partij, welke hij verlaat, de hardste verwijtingen doen hooren. Hij heeft breedvoerig gesproken over zijn staatkundig leven, over zijne voorgaande stellingen, over alles wat hij bij elke gebeurtenis gedacht, gezegd en geschreven had; hij heeft stil gestaan bij de uitzonderingen welke hij ten voordeele van zijne behoudende opinien gemaakt had, als hij met de oppositie stemde, en bij de uitzonderingen die hij ten voordeele der liberale opinien gemaakt had, als hij met de meerderheid stemde. Alvorens aan zijne vrienden van gisteren te verklaren, dat hij hen voor altijd verliet, heeft hij de zorg gehad hen te doen opmerken, dat hij nooit een plegtig verbond met hen had aangegaan, dat hij zich als vrij beschouwd had; dat hij gedurende eenige jaren het vaandel der meerderheid gevolgd had, gelijk hij zulks het vaandel der linkerzijde gedaan had ten tijde der September wetten.

De behoudende partij zal de verdiensten van den heer de Lamartine, noch zijn bewonderenswaardig talent miskennen. Zij zal niet vergeten dat de heer de Lamartine zich zelven zoo schielijk vergeten heeft. Maar wij leven in eenen tijd waarin geen staatsman, hoe aanzienlijk en doorluchtig hij ook moge zijn, zich geregtigd kan wanen, eene partij naar zijne zinnen te regeren en dezelve mede te slepen. Wij leven in eenen tijd waarin men geen staatsman kan zijn, of men moet tot eene partij behooren. De heer de la Martine heeft de behoudende partij betuigd, dat hij hen voor altijd verliet. De meerderheid heeft deze scheiding niet gewenscht, zij heeft dezelve niet bewerkt, zij zou integendeel alle pogingen hebben aangewend om dezelve te voorkomen, zij zal dezelve ongetwijfeld betreuren, maar de Heer de la Martine kan het niemand dan zich zelven wijten, indien de behoudende partij in het vervolg niet op zijnen steun rekent, en besloten heeft hem voorbij te gaan.

-- Gedurende de redevoering van den Heer de Lamartine heeft iedereen de verlegene en afgetrokkene houding van den Heer Thiers opgemerkt. De Heer de Lamartine gaat naar de linkerzijde, naar welken kant zal de Heer Thiers gaan? Zal dit edel lid de voorzigtige stilte in achtnemen, waar van de Graaf Molé in de Kamer der Pairs het voorbeeld gegeven heeft.

-- De Maarschalk, President van den Raad, Minister van Oorlog, heeft van den Gouverneur van Algerie, twee rapporten ontvangen door den Generaal Lamoricière en den Generaal Changarnier aan hem gerigt. In eenen aanval tegen de Allonyas en de Ouled-Farés, door de tegenwoordigheid van Abd-el-Kader en van 90 geregelde ruiters ondersteund, heeft de Generaal de Lamoricière 228 gevangenen gemaakt, 450 ossen, 2000 schapen, paarden, veel geweeren en allerhande soorten van wapenen weggevoerd. De Heer Marturprey heeft, aan het hoofd van twee compagnien van het 13 ligte regiment, eene wonde in de borst bekomen, die gelukkig zonder gevaar is. De Kolonel de la Torre, heeft van slechts vijf of zes Officieren vergezeld, den vlugtenden vijand achtervolgd, en is daar bij door twee geweerschoten getroffen, het eene in het hoofd, het andere heeft zijn aangezigt verbrand en den linkerschouder gekwetst, echter zonder gevaar.

-- Men schrijft uit Parijs aan de *Augsb. Zeitung*: Ons kabinet heeft bij de noordsche mogendheden nieuwe onderhandelingen aangeknoopt over het huwelijk der jonge koningin van Spanje, ten einde zich met dezelve te verstaan. Hij heeft hun doen weten dat don Carlos gereed was zich met de koningin Christina te verzoenen, onder voorwaarde dat de koningin hare dochter aan eenen prins van Asturien zou uithuwen, en deze mededeeling is door de mogendheden met zooveel te meer vreugde ontvangen, omdat zij zelven eenige jaren geleden dit huwelijk hadden voorgesteld, als het geschikste middel om den burgeroorlog te eindigen. Zij hebben echter terzelfder tijd verklaard, dat zij langs eenen diplomatieken weg niet in deze zaak konden treden, wijl zij het Madridsch gouvernement niet erkend hadden, en zij zulks vóór de meerderjarigheid der koningin niet wilden doen. Alles zal dus in *statu quo* blijven tot dat de koningin Isabella meerderjarig zal geworden zijn. Dit is ook het uitdrukkelijk verlangen der koningin Christina, die ook in de oogen van ons hof de eenige wettige voogdes harer beide dochters is, en die, als zoodanig, hare toestemming tot het huwelijk van beide moet geven. Wat er van zij, het blijft zeker dat ons hof en de Noordsche mogendheden van den eenen, en Don Karlos van den anderen kant, provisioneel overeengekomen zijn, om elkander over de huwelijkskwestie te verstaan.

-- PARIJS 30 Jan. De 1. en 4. paragraaf van het adresontwerp zijn heden door de Kamer der gedeputeerden aangenomen geworden.

-- Men leest in de *National*: «Zoo wij wel onderrigt zijn, zijn de in Perzie gevestigde Katholijken met verbittering vervolgd geworden.

« Hunne hevige klagten zijn tot de zaakgelastigden van Frankrijk doorgedrongen; deze hebben dadelijk, voor de vervolgd wordende partij getrokken, maar er is te Konstantinopel bevel gekomen om onzijdig te blijven, en het *statu quo* in acht te nemen.

« Dezelfde klagten zijn terstond aan het ministerie van buitenlandsche zaken gedaan, met de bedreiging, om aan Engeland bescherming te verzoeken indien Frankrijk bij deze omstandigheid, geene hulp aan de verdrukten verleende.

«De abt Fornier, apostolisch opperhoofd der missie, is op de aanhitsing van Rusland op eene schandelijke wijze verbannen. Bij eenen firman van den Shah van Perzie, werden de missionarissen en de bekeerlingen met dezelfde straffen vervolgd. De Heer Guizot beloofde plegtig de krachtdadige bescherming van Frankrijk; maar het ging met deze belofte als met alle andere. Reeds voor meer dan een jaar gedaan, is zij zonder uitwerking gebleven, en de Katholijken van Perzie, moedeloos met zich naar Frankrijk te wenden, zullen ongetwijfeld hunne handen naar Engeland uitstrekken.

NEDERLANDEN

's GRAVENHAGE den 29 Januarij.

Gisteren zijn de Afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal weder vergaderd geweest, over de voordragt van wet, betrekkelijk het tractaat. Daarna is de Centrale Sectie over hetzelfde onderwerp bijeen gekomen. Morgen of Dingsdag zal zij haar algemeen verslag over het ontwerp nopens het tractaat uitbrengen, zoodat de beraadslagingen over dat gewigtig staatstuk Woensdag of Donderdag eerstkomende te gemoet gezien kunnen worden.

Morgen zal eene openbare zitting van de Kamer plaats hebben.

Uit het voorloopig verslag der Centrale Afdeeling, ten aanzien van het ontwerp van wet nopens de Maatschappij van Weldadigheid, blijkt, onderanderen, dat de leden genoegzaam algemeen verklaard hebben, zich te kunnen vereenigen met het doel, hetwelk de Regering zich bij de onderhavige wet heeft voorgesteld, om namelijk de noodige gelden ter harer beschikking gesteld te zien, ten einde in staat te zijn, of om, door het verleenen onder de vereischte waarborgen, van eenen onderstand aan de Maatschappij, tot het behoud dier instelling krachtdadig te kunnen medewerken, of om, voor het geval dat zij te gronde mogt gaan, de noodige maatregelen te kunnen nemen ter verzekering van de haar aanvertrouwde belangen; dat, hoezeer derhalve de groote meerderheid der leden zich in het algemeen omtrent het tegenwoordig wetsontwerp gunstig heeft verklaard, nogtans vele leden hebben opgemerkt dat de omstandigheden sedert de toezending daarvan aan de kamer, ten gevolge van het besluit der Commissie van weldadigheid, waarbij zij hare betrekkingen bij de Maatschappij heeft nedergelegd, eene zeer belangrijke verandering hebben ondergaan, hetwelk zelfs sommigen dier leden het gevoelen deed uiten, dat het onderhavig ontwerp noodwendig door een ander zou behooren vervangen te worden, dat meer in verband zou gebragt zijn met den sedert ontstanen staat van zaken, terwijl de overige leden, door wie de voorzeide opmerking is gedaan, vermeenden er op te moeten aandringen, dat althans nadere inlichtingen gegeven wierden, zoo ten aanzien van de wijze waarop het bestuur der Maatschappij thans wordt uitgeoefend, als met opzigt tot de intentiën der Regering en de bestaande moeijelijkheid, dat nog eenige schikking kunne getroffen worden. Het is intusschen, aldus gaat het verslag voort, bij de behandelingen der zaak in de Afdeelingen gebleken, dat de gunstig denkwijze van de groote meerderheid der leden omtrent het stelsel en het doel der onderwerpelijke voordragt bepaaldelijk steunt op de veronderstelling, dat de onverpligte betalingen uit 's Rijks kas ten behoeve van de Maatschappij van Weldadigheid, welke daarbij worden voorgesteld, in geen geval zullen bewerkstelligd worden, dan onder zoodanige waarborgen als het welbegrepen belang van den staat zal komen te vorderen, en als zullen kunnen strekken om te verhoeden dat later nieuwe bezwarende offers tot instandhouding dier inrigting noodig zullen worden.

's GRAVENHAGE den 30 Januarij. In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van heden heeft de Centrale Afdeeling haar verslag uitgebragt nopens het ontwerp ten aanzien van het tusschen Nederland en Belgie gesloten tractaat. Dit verslag vangt aan met eene geschiedkundige herinnering van hetgene sinds 1838 met opzigt tot de regeling der geschillen tusschen de beide Rijken heeft plaats gehad. Daarbij is onder anderen aangemerkt, dat het verdrag der 24 artikelen, sedert de aanneming daarvan door de Nederlandsche Regering, in 1839 eene voor Belgie nadeelige uitlegging heeft bekomen. Daarna deelt de Centrale Afdeeling

mede al hetgene sedert de aanbieding van het onderhavig wetsontwerp tusschen de Regering en de Kamer heeft plaats gehad. Daaruit blijkt dat, na het opmaken van het omstandig voorloopig verslag, en de antwoorden der Regering deswege, de groote meerderheid van de leden verklaard had dat de bekomen inlichtingen der Regering de bestaande bezwaren, zoowel tegen den vorm van het ontwerp als tegen de bepalingen van het tractaat, niet hadden weggenomen, zoodat men zich niet in staat achtte het voorstel goed of af te keuren.

Ten gevolge van het te kennen gegeven verlangen, heeft de Kamer in drie zittingen met gesloten deuren van de Ministers nog nadere inlichtingen bekomen. Gisteren heeft de Centrale Afdeeling haar verslag opgemaakt, en besloten kortelijk de slotsommen op te geven van hetgene door de leden na de laatst ontvangen inlichtingen nog is in het midden gebragt:

1°. Wat aangaat den vorm, hebben eenige leden de meening blijven voorstaan, dat de bevoegdheid der Kamer zich niet zoo ver zou uitstrekken om eene geheele goed- of afkeuring op het tractaat te geven.

Sommige leden waren van oordeel, dat het wetsontwerp meer in overeenstemming moest worden gebragt met art. 57, alinea 3 der Grondwet, ten einde de leden, die de Kamer niet bevoegd oordeelden om het geheele tractaat te behandelen, aan het ontwerp hunne goedkeuring zouden kunnen hechten. Eindelijk meenden sommigen, dat de goedkeuring van het tractaat niet moest plaats hebben bij een ontwerp, maar bij een adres of boodschap aan den Koning.

2°. Wat aangaat de zaak zelve, hebben vele leden bij de herdenking aan de belangrijke offers, die aan Nederland sinds 1830, tot het behoud van den vrede, zijn opgelegd, hun diep gevoel van smart betuigd, dat het verdrag van 19 April 1839 niet de eindpaal van die offers geweest is. Wat betreft het eerste hoofdstuk van het tractaat, het grondgebied, zijn enkele leden steeds van gevoelen dat de belangen van een deel der Nederlandsche onderdanen daarbij uit het oog worden verloren. Ten aanzien van het 2de hoofdstuk, de scheepvaart, waren velen van oordeel dat men bij het tractaat veel verder gegaan was dan bij dat van 1839 was vastgesteld, en voorspelde men van de gelijkstelling van de Belgische scheepvaart met de Nederlandsche op de binnenwateren groot nadeel voor den Nederlandschen handel. Deze leden waren door de bekomen inlichtingen der Regering geenszins gerustgesteld en bleven bij hun gevoelen tegen het 2de hoofdstuk volharden.

Ten opzigte van het derde deel van het verdrag, de schuld, is de vermindering van het Belgisch aandeel in de schuld van 5 tot 4 millioen aan velen zeer bezwarend voorgekomen.

Onderscheiden leden beschouwden de globale aftrekking van 1 millioen geheel ongepast. Ook op nog andere artikelen van dit hoofdstuk hadden eenige leden nog bedenkingen en waren zij diensaangaande door de Ministers niet gerust gesteld.

De Centrale Afdeeling ziet zich gedrongen aan het einde van haar verslag te kennen te geven, dat in de Afdeelingen het gevoel van smart is uitgedrukt, en men het ten ernstigste heeft blijven betreuren, dat de Regering vermeend heeft tot het sluiten van eene overeenkomst te moeten overgaan, die, naar veler meening, nadeelige uitkomsten voor het Vaderland ten gevolge kan hebben.

Onderscheiden leden hebben verklaard dat, indien zij, ook na al het aangemerkte, voor het ontwerp zouden stemmen, zij dit niet zouden doen uit gevoel van billijkheid of regtvaardigheid, maar alleen uit aanmerking van de belemmerende omstandigheden, waarin Nederland zich ten gevolge van den loop der gebeurtenissen geplaatst ziet.

Na het uitbrengen van het centraal rapport, is voorgelezen eene missive van Zijne Exc. den Minister van Buitenlandsche Zaken, die daarbij overlegt, een, den 20 dezer, alhier gesloten protocol tusschen de Nederlandsche en de Belgische Gevolmagtigden, waarbij nog een paar veranderingen in het den 5 November gesloten verdrag gemaakt zijn.

De Voorzitter geeft te kennen dat, volgens art. 80 en 81 van het reglement van orde der Kamer, geene beraadslaging over eenig aanhangig ontwerp spoediger mag plaats hebben dan vier en twintig uren na het ronddeelen van het gedrukte verslag der Centrale Afdeeling; dat hij zich alzoo onbevoegd acht, om de beraadslagingen spoediger dan overmorgen te doen plaats hebben, maar dat hij echter mededeelen moet, dat hij een schriftelijk aanzoek van de Regering ontvangen heeft, om die beraadslagingen, zoo mogelijk, op morgen te doen plaats hebben.

De Heeren Snouck Hurgronje en Bruce hebben gemeend, dat in de onderhavige zaak allezins termen bestonden, om de beraadslagingen spoediger dan overmorgen te bepalen, daar het tractaat, indien het wordt aangenomen, den 5 Februarij aanstaande behoort te worden geratificeerd, en vermits de Eerste Kamer zich nog met dit belangrijk onderwerp zal dienen bezig te houden, wanneer de Tweede Kamer het verdrag goedkeurt. Zij waren van meening, dat het hier het belang des Lands geldt, welk belang niet in waagschaal kan gesteld worden, omdat de woorden van het reglement van orde geen sneller beraadslaging dan 24 uren na de ronddeeling van het algemeen verslag der Centrale Afdeeling voorschrijft. Zij meenden dat men voor eene enkele maal van die bepaling diende af te wijken.

Niemand zich daartegen verklarende, zoo wordt bepaald, dat de beraadslagingen, voor het ontwerp nopens het tractaat, op morgen ochtend ten elf ure zullen aanvangen.

De Voorzitter geeft te kennen, dat de Regering verzocht heeft, het daarheen te wenden, dat de beraadslagingen over het tractaat, weswege tot dus verre in het geheim en in zittingen met gesloten deuren is gehandeld, evenzeer in committé-generaal zullen worden gehouden.

Geen der leden zich daartegen verzettende, wordt dien overeenkomstig door de Vergadering besloten.

Na deze openbare zitting is er eene bijeenkomst met gesloten deuren gehouden, waarin de notulen van het verhandelde, in de vorige zittingen met gesloten deuren, zijn gelezen en goedgekeurd.

Heden morgen ten tien ure is de Centrale Afdeeling vergaderd over het ontwerp van wet betrekkelijk het tractaat. Na het houden der zittingen op heden is zij bijeengekomen over de voordragt van wet, strekkende tot den aanleg van eenen straatweg van Maastricht naar de geldersche grenzen.

Men wil weten, dat in de zitting met gesloten deuren van de Tweede Kamer, vrijdag jl. gehouden, een voorstel zou gedaan zijn, ten doel hebbende de Regering te verzoeken, het ontwerp van wet nopens het tractaat zoodanig in te rigten, dat daaruit niet zou hebben kunnen worden opgemaakt, of het verdrag geheel of gedeeltelijk was goedgekeurd. Dat voorstel moet met eene groote meerderheid van stemmen niet zijn aangenomen. Tevens zou beslist zijn, dat geene verandering in den vorm der zaak aan de Regering zou worden voorgesteld, en dat derhalve de vorm der wet zou behouden blijven, zoo als de voordragt thans aan de Kamer onderworpen is.

Mengelwerk.

Een Engelsch blad deelt eene beschrijving mede van de laatste ontbranding van den Etna, geschreven door een ooggetuige.

PALERMO 15 December.

Ik ben den vuurberg wezen zien, en zie hier het verhaal van dien uitstap. Wij vertrokken van Palermo langs den weg van Messina, ten half acht ure des morgens, op maandag den 5 December, en des anderen daags kwamen wij bij het ondergaan der zon te Averno aan, na eenen afstand van 36 à 37 uren afgelegd te hebben. Wij bespeurden de ontbranding eerst te Averno toen wij van paarden verwisselden. Wij konden reeds zeer goed de ontvlamde steenblokken onderscheiden, welke de vuurberg met verschrikkelijke kracht in menigvuldigheid opwierp; maar, op dien afstand, schenen zij ons, ondanks hunnen grooten omvang slechts vonken toe. De mond des bergs was omkroond als met een vuurbol, die zich bij tusschenpoozingen, gelijk eene onmetelijke luchtbol, opblies; en uit deszelfs toppunt ontschoot een stralengloed van vlammen, die naar boven als een vuurregen uitbarstte, en langzaam in vlokken, gelijk de sneeuw bij kalmte, op aarde nederviel. Te midden der vlam ontwaarde men een zwarte, volmaakt geregelde, afgebakende kolom; het was de rook. Wij waren toen op zeven of acht uren afstands van den vuurberg. Niets zou een gedacht kunnen geven van de vreemde, origineele schoonheid der bovenste beddingen van den onmetelijken omtrek van rook, welke zich op het toppunt des bergs zamenpakte. Men zoude gezegd hebben, een groot bosch te zien, dat in scherp afgebakende boommassa's, door eene lusterrijke ondergaande zon, met een bloedig rood gekleurd werd. Bij het vallen van den dag ging dat schitterende rood in amarant over, vervolgens in goudgeel, om zich eindelijk in eene verschoten aschkleurige bleekheid uit te doven, welke verwonderlijk van aanzien, vol was van gezigtbegoochelende verschijnselen.

Bij de eerste stralen der maan, zagen wij, Paterno naderende, dat onze weg over lava beddingen liep, welke door vroegere ontbrandingen waren veroorzaakt; en weldra was geheel de ons omgevende streek niet dan met lava blokken bedekt, welke zich soms, ter weerzijde van den weg, tot verscheidene honderd voeten boven den grond verhieven. Maar ras verdween de maan aan den horizon; het eenig licht, dat overbleef, om ons te geleiden, was dat van den vuurberg, die het bij capricieuse tusschenpoozingen van zich afwierp, nu hetzelve tot een groote hoogte boven den kegel uitschietende, dan hetzelve latende neervallen als een dikke roode massa, welke den Hemel met deszelfs treurige lichtstralen verwde. Wij traden Catana binnen door de poort van Syracusa op dingsdag avond ten 9 ure, en gingen aanstonds in de herberg de Corona ons middageten nemen. Wij hadden niet weinig moeite ons bedden te verschaffen; het huis en de stad was opgepropt met reizigers, welke de nieuwsgierigheid had uitgelokt.

De voormiddag van den volgenden dag werd besteed aan toebereidselen, en het was reeds middag toen wij ondernamen den berg te beklimmen. Wij gingen uit door de poort Etna, en den weg van Nicolosi volgende, ontmoetteden wij op een vierde mijl afstands, de twee obelisken, welke ter gedachtenis der uitbarsting van het jaar 1669 waren opgerigt, wanneer de stad Catana door dezelve verwoest was geworden. Wij doorliepen eene streek, welke geheel met lava bedekt was; maar waarop toch, als in eenen tuin, appel- peer- kers- amandel- en vijgenboomen, en wijnstokken groeiden. De eerste plant, welke op de lava groeit, nadat zij koud is geworden, is de brem, waarvan men bezems vervaardigt, en na dezen de *opuntia* (vijgenboom van Indie, of cactus.) Dezen zeer gemakkelijken weg volgende, kwamen wij in twee uren tijds te Zafferano, het punt onzer bestemming, aan. Daar genoten wij een heerlijk gezigt: ten Oosten de bergen van Calabrië; in het midden Raormina met deszelfs stout en pittoresk voorgebergte, en beneden den vruchtbaren grond van den Etna, welken wij bestegen hadden tot op het punt, waar men niets meer dan boschen ontmoet; achter ons was de bevallige stad Catana, welke de berg Rossi, als eene reusachtige toren, beheerscht; Nicolous op de helling des bergs, en verder de Hybla met het voorgebergte dat de haven van Augusta vormt. Ons pad was sinds Catana niets dan een schoone tuin, ontloken te midden der uitgedoofde vuurbergen, wier groote kegels bedekt waren met wijnranken, en bladerlooze hazelaren, om ons den herfst van Engeland herinnerden door den mistigen toestand des dampkrings, die ons geen schoon weder gedurende den volgenden nacht voorspelde. Wij kwamen ten vier ure te Zafferano aan, en stapten af in eene hotel, dat door zekere Anna Rosa gehouden werd. Wij bevonden het voor eene siciliaansche herberg, Leter

en properder, dan wij hadden durven hopen. Wij middagmaalden met hetgene wij hadden medegebragt, want men kon ons in het huis niets geven, dan vruchten en rooden slappen wijn, welke in het land gewonnen werd. Wij huurden voor acht dagen gidsen en muilezels; dezen voor 3 fr. 50 c. de muilezel, genen voor 2 fr. 50 c. de man. Het weder scheen ongunstig, dikke mistwolken, wezenlijke schotsche nevelen, drukten zwaar op de zijden des bergs, en de berigten der gidsen waren weinig geruststellend. Daar wij evenwel dáár gekomen waren, om den berg te beklimmen, besloten wij niet minder de zaak te ondernemen, en vertrokken gevolglijk bij de eerste schaduwen van den nacht.

Wij hadden bij het uitgaan van Zaffarano vooreerst eene groote vlakte van lava over te stappen; ons pad volgde de bedding van een fiumara-stroom, over welker steenen onze muilezels bijna bij iederen stap struikelden en vielen. Van daar togen wij een bosch in, waarin wij verscheidene kudden van geiten en schapen ontmoetteden, welke de herders tegen den naderenden nacht naar Zafferano terug begeleiden. Wij hoorden de honden rond om ons huilen; maar de mist was te dik, dan dat wij iets zouden hebben kunnen zien. Na eenen vervelenden togt van een half uur, kwamen wij in het midden van eenen diepen hollen weg, welke afgesloten was door eene steile rots, welke onbeklimbaar scheen. Daar rustteden onze gidsen een oogenblik, en waarschuwden ons, alvorens den weg te vervolgen, ons goed aan de manen der muilezels vast te houden. Twee of drie met stroo opgevulde zakken strekten ons tot zadel, en eene koord, bij wijze van halster om den hals geslagen, was onze eenige teugel. Aan gebit en stygbeugels was niet te denken. De helling van den berg was te dier plaatse zoo steil, dat wij op den hals onzer dieren moesten voor over bukken, en zorgen dat wij de manen niet loslieten, om niet achter over te vallen. Wij beproefden de bestijging en bevolen ons aan God. Met veel moeite op het toppunt gekomen, hadden wij ter linkerzijde eenen schrikwekkenden afgrond, waar langs slechts een eng pad liep, dat ten hoogste genomen geschikt was voor den doortogt van geiten. De minste misstap zoude ons in de golf hebben doen storten, welke zich onder onze voeten uitstrekte, en welker diepte, evenzeer als de baai van Portugal, onpeilbaar is.

Wij kwamen, na gedurende een half uur eenen verdrietelijken weg afgelegd te hebben, te Porticella, aan den voet der piek van Comisci, welke wij voornemens waren te beklimmen. De gidsen deden ons alstoen opmerken, dat de lucht zich ophelderde. De maan begon van achter eene digte wolk te voorschijn te treden, de starren schitterden achtervolgelijk door het vloers des nevels heen, en in de lucht ontwikkelde zich een uitgestrekt veld van licht dat voortgebragt werd, door de terugkaatsing der lava. Dat lichtstralend veld scheen zich uit te breiden, en schitterender te worden, naar gelang wij naderden, tot dat wij eindelijk, den berg omwandelden, die den vuurgloed voor ons oog verborgen had, en dezelve zich op eens in al zijnen luister vertoonde. Wij waren 4,500 voeten boven de oppervlakte der zee en ten hoogste slechts 2 uren van den mond des vuurspuwenden bergs. Hij braakte vlammen en gloeijende steenen tot op eene verwonderlijke hoogte; het was als eene onmetelijke bundel van vuurpijlen, welk op het toppunt in reusachtige brokken uit een barstte. Diegenen welke aan onze zijde vielen trokken bijzonder onze aandacht. De lava vloeide aan dien kant niet, en de gloeijende steenen deden, terwijl zij in de sombere en donkere zijde des bergs vielen, ongeloofelijke optische uitwerkselen plaats grijpen. Wanneer zij op den sneeuw vielen, verligtteden zij dien met een rooden gloed; en ieder vuurbol zich in denzelven verdiepende veroorzaakte een schrikkend geschuifel met eene witte rookwolk. Van het toppunt des kraters wanneer hij scheen te rusten, daalde langzaam eene digte massa van rook, deszelfs hoogste beddingen, helderder welligt dan de basis, waren verlicht als door duizenden van toortsen, welke onderaardsche kluwen bewogen, tot dat de uitbarsting op nieuw en krachtiger aanvangende, de dikke wolk weg blies, om slechts derzelver vuurvloed, en vlammende stralen en gloeijende rotsblokken, welke hij met duizenden uitbraakte, te vertoonen. »Ziedaar »de mond der hel" riepen onze gidsen.

Wanneer de vlammen minder levendig waren, zagen wij, onder den krater, eenige honderde stappen beneden het toppunt des kegels, eenen vloed van rook vlieten, minder dik, dan op de kruin des kraters, maar bijna zoo wit als de sneeuw. Aan het uiteinde dier rookkolom, ontschoot de lava, gelijk aan een vloed van vuur, en hoe hooger wij de piek van Comisci bestegen, hoe meer wij dien vloed zagen aangroeijen. Nadat wij gedurende anderhalf uur hadden opgeklommen, bereikten wij eenen platten grond van een vierkanten mijl, op denwelken brem groeide, de eenigste plant welke op die hoogte leeft. Onze gidsen lieten ons daar stilhouden, onder voorwendsel, dat het gevaarlijk zijn zoude verder te gaan, en wij gaven ons des te bereidvaardiger aan hun verlangen over, daar wij van de plaats, welke wij bereikt hadden, geheel den krater, en geheel den loop der lava, van af haren oorsprong tot op het punt, waarheen zij toen voortgespoeld was, volmaakt zien konden. De krater, gezien van waar wij stonden, scheen eene onmetelijke kom, vervuld met smeltende metalen, overvloeijende in vuurcassaden, die zich in verscheidene armen splitsende, wanneer zij eene dier groote bergmassa's ontmoeten, zoo kronkelend zijn in haren capricieusen loop, dat hare lange vuurstralen, na misschien eenen weg van drie tot vier uren afgelegd te hebben, nog naauwelijks een half uur afstands van het punt verwijderd zijn, van waar zij ontsproten. Toen ook begonnen wij met iederen schok des bergs, deszelfs verschrikkelijke ontploffingen te bemerken. Het was vooreerst een dof geraas, gelijk aan dat eener woedende zee, welke zich tegen eene rotsachtige kust breekt; vervolgens klom hetzelve, steeg het op, tot dat het meer ijzingwekkend dan de donder uitbarstte. Het was als een onmeetbaar geschreeuw, dat, uit de ingewanden der aarde opkomende, op deszelfs oppervlakte orkaan werd. In het wonderbaar veld van gloeijend licht, dat den krater omstraalde, hadden wij in het eerst niet opgemerkt, dat de lava niet voortstroomde door een onstuimig overvloeijen, maar dat zij vlugtte door eene opening, welke misschien drie honderd voeten beneden het toppunt gevormd was. Eerst, als een stroom, met geweld naar buiten stortende, verdeelde zij zich vervolgens in schitterende lijnen over den sneeuw, gelijk de stralen des bliksems door den Hemel, alvorens zich eindelijk in eenen vloed te vereenigen, die onzeker en traag voortspoelt. Een tweede stroom, uit eene andere scheuring drinngende, daalde nog statiglijker de zijden des kegels af, zich niet verdeelende, maar als eene rivier van vuur over eene uitgestrektheid van twee mijlen door den sneeuw voortwandelende, tot dat zij, op eene onmetelijke rots stuitende, welke over eenen afgrond van verscheidene honderde voeten diepte hing, zich, gelijk de Rijn te Schaffhausen in twee verdeelde, en aldus in twee vuurcascaden in de diepte afdaalde en verdween.

Toen de eerste ontroering, welke dit schouwtooneel van verhevenen afschrik veroorzaakt had, begon te verdwijnen, deed zich eene doordringende koude gevoelen. Onze voeten waren koud als marmer; de omloop des bloeds scheen gestremd, en toen wij van onze muilezels afstegen, hadden wij moeite, om te kunnen blijven staan. Wij waren naauwelijks eenige honderde voeten van de streek verwijderd, waar eeuwige sneeuw huisvest, en de wind, hoezeer hij gelukkig niet hevig was, sneed ons het aangezigt, als een scheermes, joeg ons gesmolten sneeuw in de oogen, en bevroor neus en ooren. Wij lachten evenwel over al onze ellenden, over onze verstijfde voeten, onze bevroren neuzen, over onze beenderen afgeschokt door den togt, welken wij zonder zadels, en door wegen, waar de muilezels ieder oogenblik nedervielen, hadden afgelegd, zonder nog in aanmerking te nemen, dat wij ... uren per post hadden gereisd, in een ellendig ... tuig van het land, het eenige dat wij ons hebben kunnen bezorgen.

Wij hebben het genoegen heden te vernemen, dat de uitbarsting geen enkel ongeluk veroorzaakt heeft, en ongetwijfeld geen één veroorzaken zal, want de lava heeft zich slechts over eene onbebouwde en verlatene oppervlakte verspreid; men gelooft daarenboven dat zij een einde neemt.

Waterhoogte.

Men schrijft uit Maastricht dat het water in de Maas aldaar teekende

den 29. Jan. 2,60 in 24 uren gewassen 1,10.
» 30. » 2,90 ———————— 0,30.

En uit Grave.

den 29 Jan. 3,05 in 24 uren gewassen 0,55.
» 30 » 4,20 ———————— 1,15.
» 31 » 4,95 ———————— 0,75.

*** Ondertrouwd

J. H. KUIJPERS,
en
C. J. E. VERHULST.

's Bosch den 25 Januarij 1843.

*** Men vraagt bij een R. C. Pastoor te platten lande in Z.-Holland tegen Mei aanstaande eene bekwame MEID ter Waarneming van HUISHOUDEN en KERKEGOEDEREN, tusschen de 30 en 40 Jaren. Hoofdvereischten zijn Deugdzaam gedrag, zachtzinnig humeur en zindelijk. Adres met franco brieven onder Letter ... bij den Boekhandelaar J. W. VAN LEEUWEN op de Breedestraat te *Leyden* bij wien nog weinige exempl. voorhanden zijn van Dr. MACKENZIE, GEEN AAMBEIJEN MEER: *LEES EN GENEES U ZELVEN*...... à 75 C.

*** Op Maandag den 20 Februarij zal de Boekverkooper J. W. VAN LEEUWEN te *Leyden*, Verkoopen de BOEKEN van wijlen den Hoogwaardigen Heer B. ... GERVING en den WelEerwaarden Heer J. B. JEHEE de Catalogus zal den 8. Februarij gereed zijn. H. H. Geestelijken welke eene Catalogus verlangen worden verzocht franco aanvrage te doen om dezelve nog tijdig te kunnen ontvangen.

DE DIRECTIE DER *'sHERTOGENBOSSCHE* STOOMBOOT-SOCIETEIT maakt bekend, dat de Dienst in de maand Februarij tusschen *'s HERTOGENBOSCH* en *ROTTERDAM*, zal plaats hebben als volgt:
Van *'s HERTOGENBOSCH*, den 1, 3, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27.
Van *ROTTERDAM*, den 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28.
Van beide de Plaatsen des morgens ten 8 uren.

Graanmarkt van *'s HERTOGENBOSCH*

van Donderdag Vrijdag en Zaturdag, den 26, 27 en 28 Januarij 1843.

Rogge was er veel aangevoerd, is goed van de hand gegaan; Boekweit en Haver weinig ter markt, vond goede koopl... volgende prijzen zijn te noteren, als:

Rogge 1e kwaliteit, wegende 72 a 74 ponden, het mud ... a ƒ 7.50 mindere soorten ƒ 7.00 a ƒ 7.20, geringe ƒ ... a ƒ 6.90.

Boekweit 1e kwaliteit van 65 a 68 ponden ƒ 6.30 a ƒ 6... mindere ƒ 6.00 a ƒ 6.20.

Haver 1e kwaliteit van 41 a 44 ponden ƒ 2.60 a ƒ ... mindere ƒ 2.25 a 2.50.

Zijnde de middelprijs van de Rogge waarnaar de zetting van het brood op Zaturdag den 28 dezer, is geschied ƒ 7,21 ...

De 3 Nederlandsche ponden Roggenbrood 31 C...
Het ——— pond Boter ƒ 0-60 a ƒ 0-6...

Graanmarkt.

Te AMSTERDAM van Maandag 30 Januarij.

Tarwe als voren; 127 p. p. o; b. Pools. ƒ 271; 122 p. j. Vries. ƒ 220 225; 130 p. o. Zeeuws. ƒ 250 aan de ... 128 p. Rostocker ƒ 240.

Rogge in een doen; 123 p. Pruis ƒ 188; 123 p. stett...

Garst zonder handel.

Haver stil; 84 p. p. fijne ƒ 96.

Koolzaad prijsh.; Vriesch 54 p. vl.; op 9 vat in April 56 p. vl.; Oct. 55 en 56 ... p. vl.

Raapolie dadelijk flaauw, op Mei in den beginne niet w... doch op het laatst met het najaar gezocht; pr. 6 w. ƒ 32 ... ƒ 31 a ½; Mei ƒ 31½ a ¼; Sep 32 a ¼; Oct en Nov. ...

Lijnolie pr. 6 w. ƒ 32; Vlieg. f 31 a 30½. Hennepolie ... f 35; Vlieg. f 34.

Raapkoeken f 62 a 66. Lijnkoeken f 7½ a 11.

's Bosch bij D. A. A. DE KOOY.